

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Maaseudun Terveys- ja Lomahuolto ry	Anne Ylönen	anne.ylonen@mtlh.fi, 050-5767388		

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

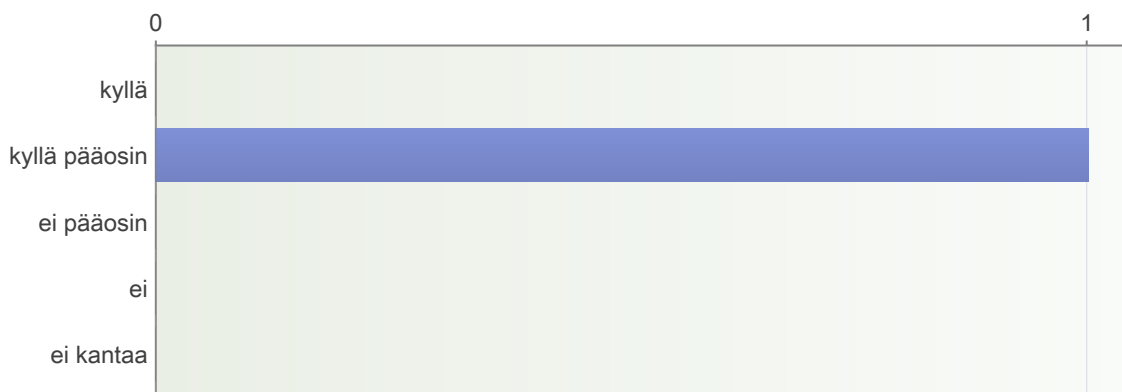

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

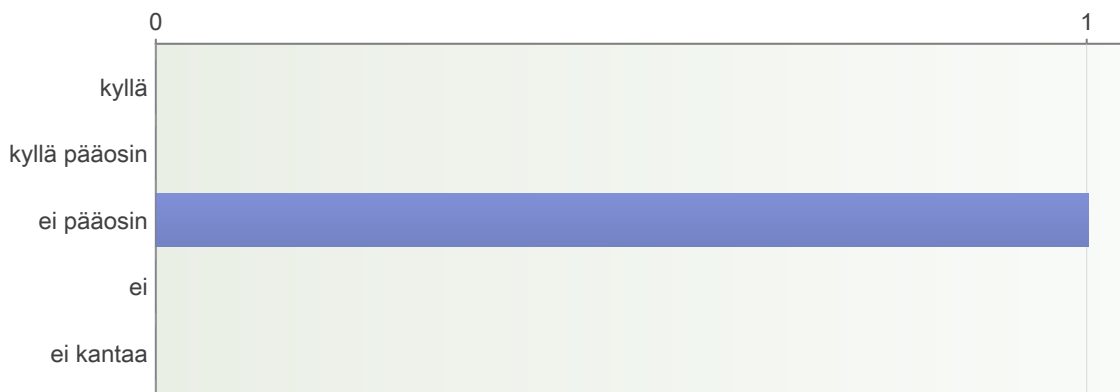
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakasnäkökulmasta tarkasteltuna esityksessä on hyvää asiakkaan valinnanvapauden ja sitä kautta itsemääräämisoikeuden lisääntymisen. Miten tasa-arvoisesti se kansalaisten osalta voi toteutua? Osa asiakkaista ei pysty valitsemaan itse, kuten kehitysvammaiset, muistisairaat, osa ikääntyneistä henkilöistä. Ohjauksen (asiakas- ja palvelu-), neuvonnan ja kokonaisvaltaisen asiakassuunnitelman rooli korostuu muuttuvassa palveluympäristössä. Aito valinnanvapaus edellyttää hyvää tietopohjaa palvelun laadusta ja vaikuttavuudesta. Henkilökohtaisen budjetoinnin käyttöönotto tulee vaatimaan aikaa ja osaamista. Laaja-alaisen palvelutarpeiden yhteensovittaminen on haastavaa. Miten varmistetaan, että henkilökohtainen budjetti ei ylitä vuoden aikana ja mitä tapahtuu, jos näin käy?

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

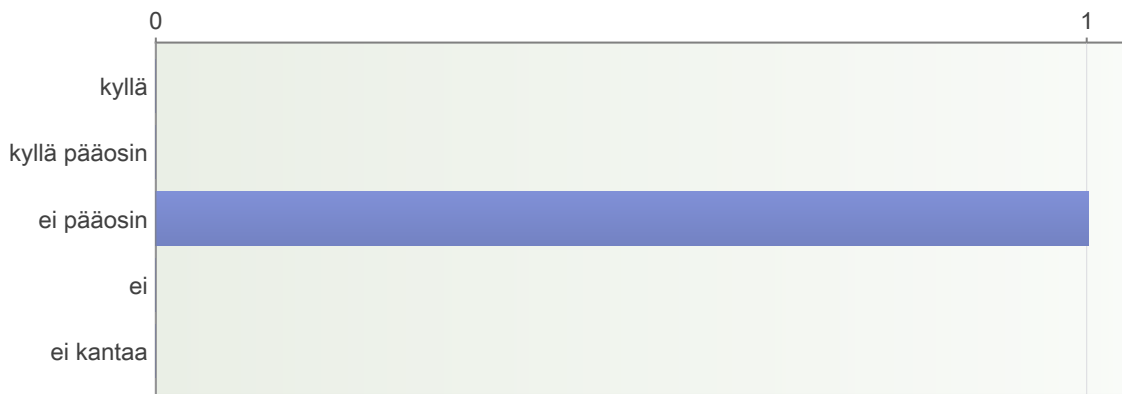
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Miten varmistetaan yksilöllinen asiakassuunnitelma?
Miten integraatio toteutuu vanhusten, vammaisten henkilöiden ja muiden paljon palveluja käyttävien asiakasryhmien osalta ja kuka vastaa kokonaisuudesta?

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

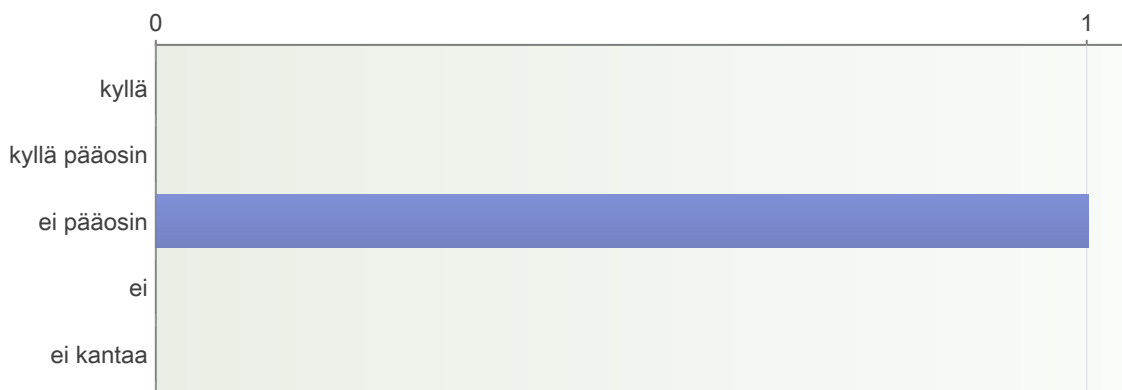
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kokonaisvaltaisen asiakassuunnitelman toteutuminen jää melko epävarmaksi. Miten varmistetaan yksilöllinen asiakassuunnitelma? Miten integraatio toteutuu vanhusten, vammaisten henkilöiden ja muiden paljon palveluja käyttävien asiakasryhmien osalta ja kuka vastaa kokonaisuudesta?

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

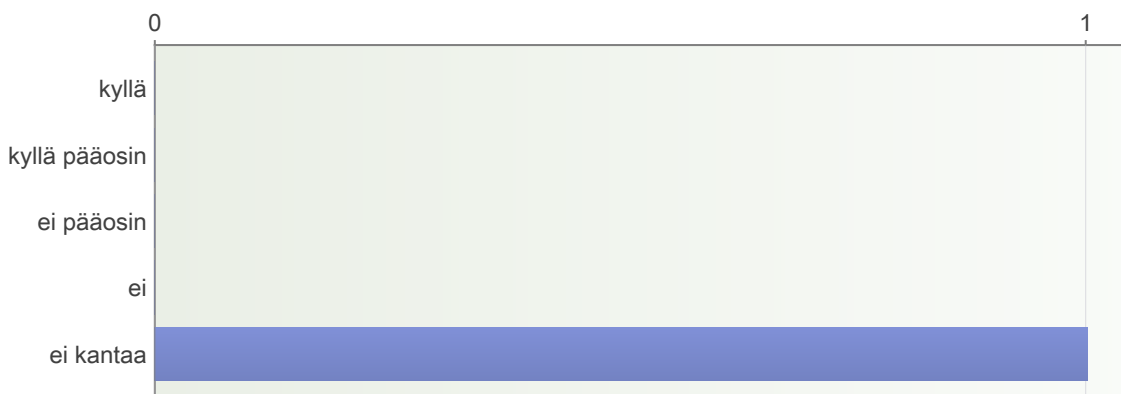
Ei vastauksia.

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tiedottamisen tulee olla hyvin suunniteltua ja oikeinajoitettua ja tietojärjestelmien nykyistä huomattavasti kehittyneempiä palvellakseen sekä asiakkaan palveluiden että organisaatioiden integraatiota.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Miten vältetään ali- ja ylikäyttö sekä osaoptimointi?
- Miten vältetään ali- tai ylihoito eri rahoitusmalleissa?

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Ei vastauksia.

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tämä jää epäselväksi. Lakiesitys ei tue riittävästi väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventamista. MTLH ry pitää tärkeänä, että palvelut ovat jatkossa hyvin saatavissa kaikkialla maassa. Tähän liittyy myös julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin palvelujen jakautuminen valtakunnallisesti ja alueellisesti. Mitä ovat tulevaisuuden lähipalvelut?

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Ei vastauksia.

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Ei vastauksia.

24. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Ei vastauksia.

26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

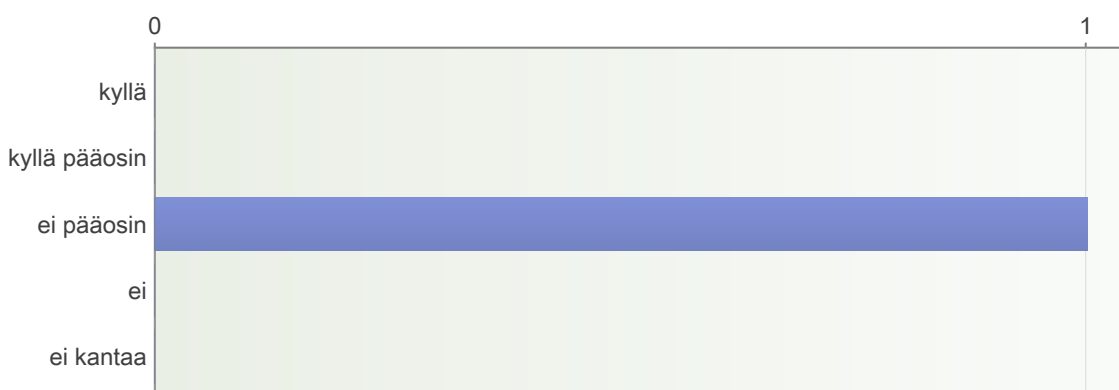
Ei vastauksia.

28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

30. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

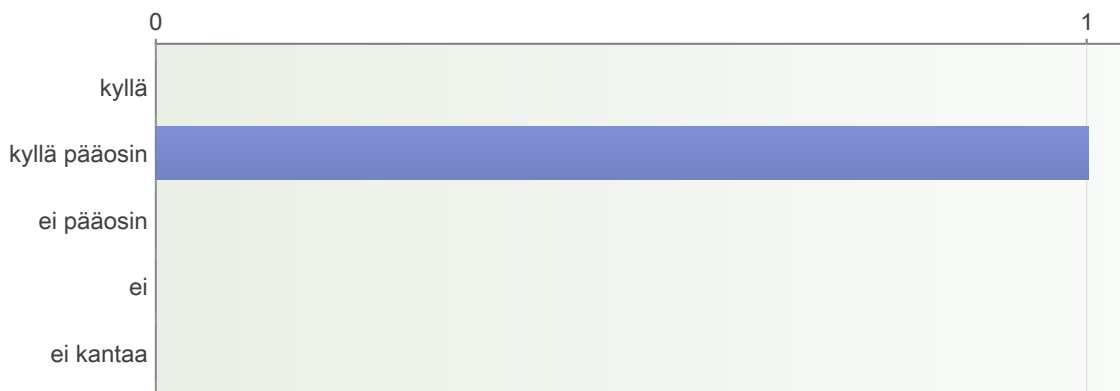
Ei vastauksia.

32. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

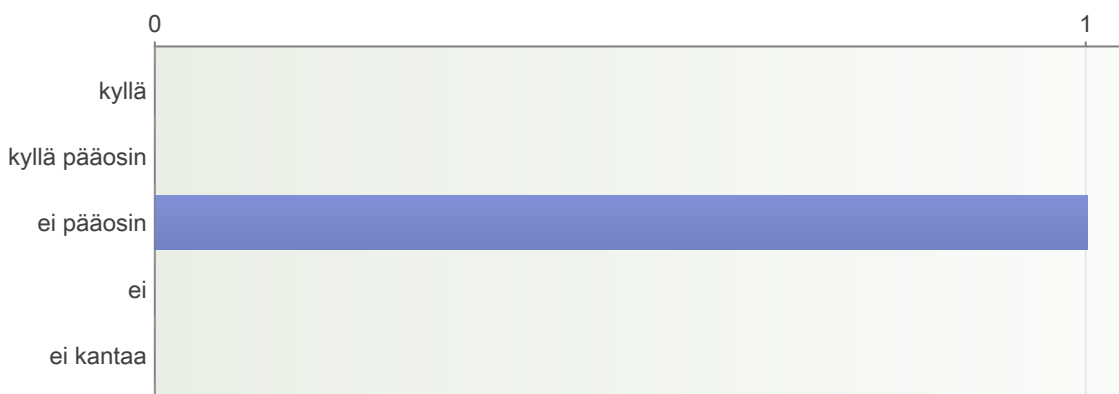
36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Miten ennaltaehkäisevät palvelut, kuten työttömien terveystarkastukset ja ikääntyneiden ennaltaehkäisevät kotikäynnit, tulevat sijoittumaan valinnanvapaudessa?
oMiten tulevat saumattomasti liittymään palvelukokonaisuuksiin ja tukemaan asiakasprosesseja?
- Miten ennaltaehkäisevät, kolmannen sektorin tuottamat palvelut kuten tuetut lomapalvelut ja järjestöjen ennaltaehkäisevät päihdepalvelut, huomioidaan asiakkaan valinnanvapaudessa?
- Mistä ja miten asiakas voi saada harkinnanvaraisia palveluja?
- Laajennetaanko asiakasseteliä ennaltaehkäiseviin palveluihin?
- Miten asiakassetelin käyttöönotto vaikuttaa palveluseteliin ja sen kehittämiseen?

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

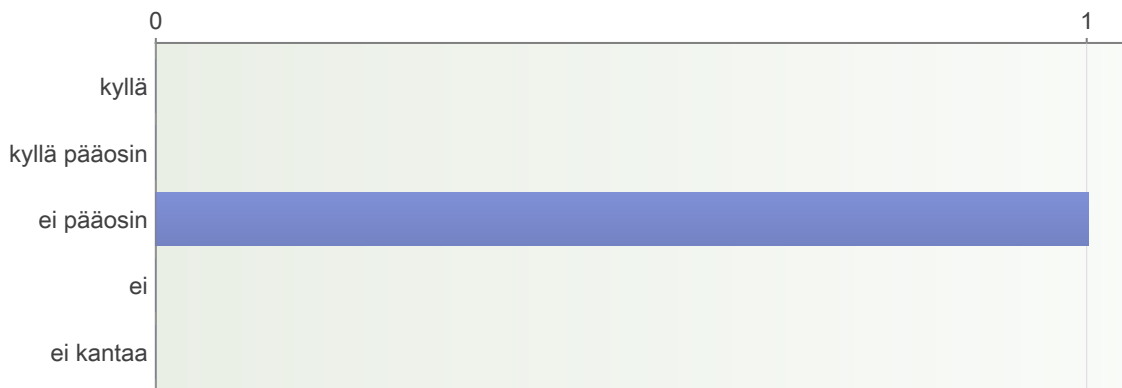
38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Toimivien palveluketjujen turvaamiseksi on huomioitava myös kolmannen sektorin mahdollisuudet mm. ennaltaehkäisevässä työssä. Nyt palveluketjut on suunniteltu vain viranomaistoiminnan näkökulmasta. Uudistuksen toteutumisen kannalta keskeistä on maakunnan järjestäjäorganisaation onnistuminen prosessien ja kustannusten hallinnassa. Haasteena on etenkin uudistuksen alkuvaiheen toimeenpano.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

40. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Miten lakiesitys tulee vaikuttamaan erikoissairaanhoidon toiminnan ja kustannuskehitykseen?

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

42. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Eivät riittäviä. Mikä on asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin suhde?

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

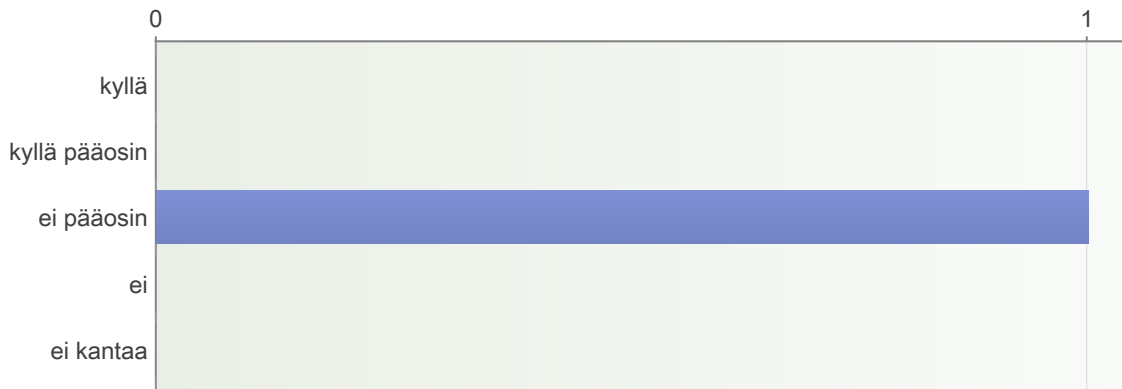
Ei vastauksia.

44. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

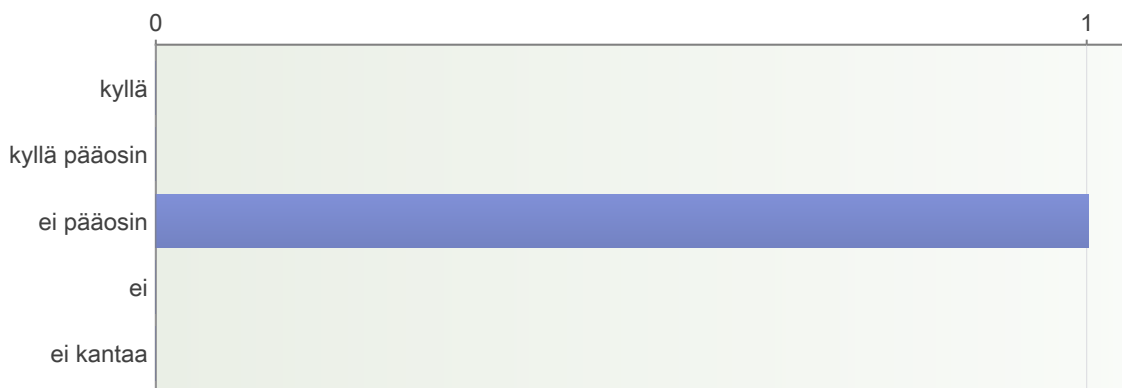
46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Laajennetaanko asiakasseteliä ennaltaehkäiseviin palveluihin?
Miten asiakassetelin käyttöönotto vaikuttaa palveluseteliin ja sen kehittämiseen?

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Miten varmistetaan yksilöllinen asiakassuunnitelma?
Miten integraatio toteutuu vanhusten, vammaisten henkilöiden ja muiden paljon palveluja käyttävien asiakasryhmien osalta ja kuka vastaa kokonaisuudesta?
Asiakasnäkökulmasta tarkasteltuna esityksessä on hyvää asiakkaan valinnanvapauden ja sitä kautta itsemääräämisoikeuden lisääntyminen. Miten tasa-arvoisesti se kansalaisten osalta voi toteutua? Osa asiakkaista ei pysty valitsemaan itse, kuten kehitysvammaiset, muistisairaat, osa ikääntyneistä henkilöistä. Ohjauksen (asiakas- ja palvelu-), neuvonnan ja kokonaisvaltaisen asiakassuunnitelman rooli korostuu muuttuvassa palveluympäristössä. Aito valinnanvapaus edellyttää hyvää tietopohjaa palvelun laadusta ja vaikuttavuudesta. Henkilökohtaisen budjetoinnin käyttöönotto tulee vaatimaan aikaa ja osaamista. Laaja-alaisten palvelutarpeiden yhteensovittaminen on haastavaa. Miten varmistetaan, että henkilökohtainen budjetti ei ylitä vuoden aikana ja mitä tapahtuu, jos näin käy?

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

50. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Ei vastauksia.

52. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

54. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Ei vastauksia.

58. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

60. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Ei vastauksia.

62. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Ei vastauksia.

64. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Ei vastauksia.

66. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

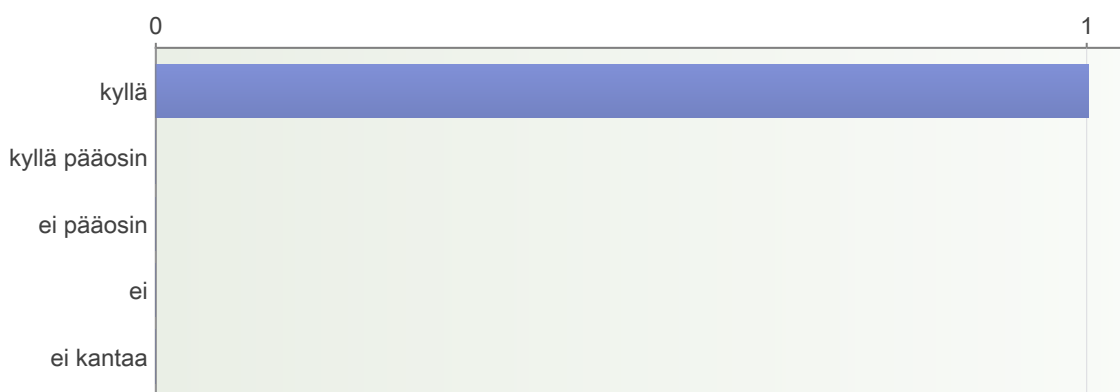
Ei vastauksia.

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

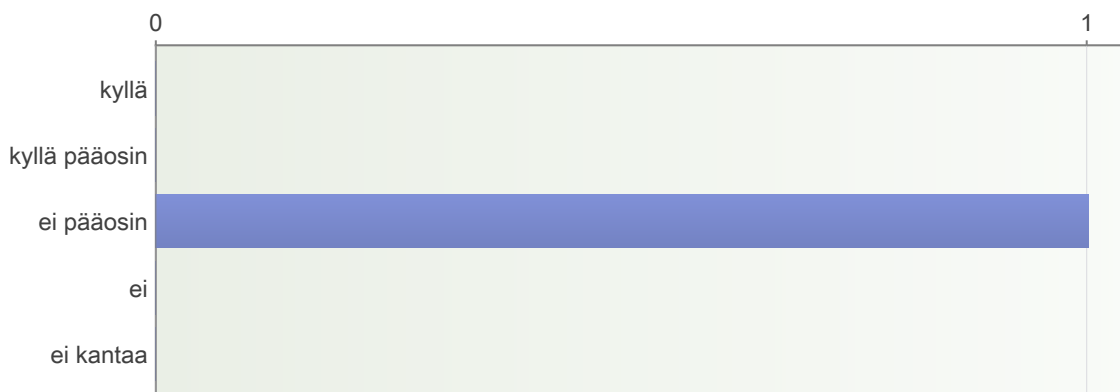

70. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

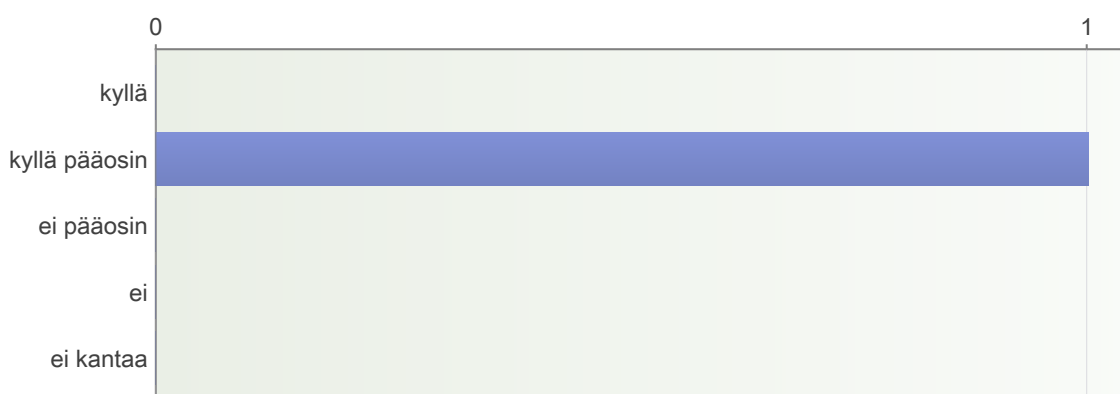

72. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Järjestön toimintaedellytysten näkökulmasta uudistus herättää huolen, miten järjestöt tulevat integroitumaan uusiin sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteisiin ja palveluketjuihin. Järjestötoimijat ovat hyvin erilaisia; on markkinaehdoilla toimivia ja yleishyödyllistä ja järjestölähtöistä vertaistuki- ja auttamistyötä toteuttavia toimijoita.
-Miten järjestötoimijat huomioidaan palveluketjuja uudistettaessa?
-Minkä tahon kanssa järjestöt neuvottelevat? Millä foorumeilla järjestöt ovat mukana?
-Pitäisikö järjestöt huomioida sote-uudistuksen lainsäädännössä?
Toimivien palveluketjujen turvaamiseksi on huomioitava myös kolmannen sektorin mahdollisuudet mm. ennaltaehkäisevässä työssä. Nyt palveluketjut on suunniteltu vain viranomaistoiminnan näkökulmasta.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Näkemyksemme mukaan lakiesitys vie eteenpäin asiakaslähtöisyyttä mutta sosiaali- ja terveydenhuollon integraatio ei etene riittävästi. Lakiesitys ei myöskään tue riittävästi väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventamista. MTLH ry pitää tärkeänä, että palvelut ovat jatkossa hyvin saatavissa kaikkialla maassa. Sosiaalisen lomatoiminnan näkökulmasta on toivottavaa, että tulevan asiakassetelin käyttö ulotetaan paljon nykyistä laajemmalle, myös kolmas sektori huomioiden. Asiakas- tai palveluseteliä voidaan hyödyntää monin tavoin myös ennaltaehkäisevissä palveluissa, mm. tuetussa lomatoiminnassa.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Ei vastauksia.